

Stockholm den 7 juli 2016

Generaldirektör
Anders Danielsson
Migrationsverket
601 70 Norrköping

Via brev och e-post

Bäste Anders,

Angående Migrationsverkets nya arbetssätt som påverkar offentliga biträdens arbetsuppgifter

Advokatsamfundet har uppmärksammats på Migrationsverkets information om ett nytt arbetssätt som påverkar offentliga biträdens arbetsuppgifter. Migrationsverket har i e-postmeddelande den 4 juli 2016 uppgett att det stora antalet inkomna asylansökningar under hösten har gjort att Migrationsverket inte har hunnit avgöra ärenden i samma takt som nya ansökningar gjordes. Migrationsverket arbetar nu med att förkorta den tid som sökanden får vänta på sitt beslut. Detta görs bland annat genom ett ändrat arbetssätt. Det hade varit värdefullt om ansvarig på Migrationsverket hade kontaktat Advokatsamfundet inför de ändrade arbetsformerna.

Jag har mycket stor förståelse för den ansträngda arbetssituation som det stora antalet asylansökningar har inneburit. Jag välkomnar också Migrationsverkets försök att förkorta handläggningstiderna, men ser flera allvarliga problem med de nya arbetsmetoderna som dessa presenterats i skrivelsen. Grundläggande rättsstatliga principer åsidosätts och det offentliga biträdets arbetsuppgifter påverkas på ett icke godtagbart sätt. Advokaterna och de biträdande juristernas skyldighet att upprätthålla sitt oberoende gentemot Migrationsverket och sin lojalitet mot klienten urholkas. I vart fall är risken stor att de asylsökande uppfattar saken så. Redan den omständigheten att myndigheten förordnar

biträdet är ägnat att skada förtroendet. De nya arbetsmetoderna riskerar att ytterligare förstärka denna uppfattning. Jag vill särskilt framhålla följande synpunkter.

Migrationsverkets uppdrag är bland annat att pröva ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, komma på besök, söka skydd undan förföljelse eller få svenskt medborgarskap. Migrationsverket är därmed ansvarig myndighet för att handlägga och utreda enskilda personers ansökningar om bl.a. uppehållstillstånd. Även om det är den asylsökande som har bevisbördan för att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande föreligger ett utvidgat utredningsansvar för Migrationsverket i asylärenden mot bakgrund av det starka skyddsintresset som aktualiseras. Det är därför inte godtagbart att Migrationsverket nu ålägger det offentliga biträdet att utföra vissa av Migrationsverkets arbetsuppgifter, som tidigare har hanterats inom ramen för det inledande utredningssamtalet/registreringen.

Till detta kommer att det inte är förenligt med advokatetiska förpliktelser att ”utreda” sin klient.

En advokats främsta plikt är att visa trohet och lojalitet mot klienten. De vägledande principerna för advokaten är oberoende, lojalitet mot klienten, konfidentialitet och undvikande av intressekonflikter. Advokaten ska som en oberoende rådgivare företräda och tillvarata klientens intressen på bästa sätt och efter bästa förmåga, inom ramen för gällande rätt och god advokatsed. Advokatens lojalitetsplikt avser endast klienten. Advokaten har ingen lojalitetsplikt mot myndigheten. En annan sak är att det åligger advokater att uppträda korrekt och på ett sätt som inte skadar eller opåkallat fördröjer handläggningen. En i hela den demokratiska världen vedertagen princip är att advokater ska stå fria och självständiga i förhållande till domstolar och myndigheter, liksom till varje intresse som kan tänkas inkräkta på advokaternas möjligheter att handla såsom deras yrkesplikt kräver.

Migrationsverket ålägger enligt skrivelsen det offentliga biträdet att, innan den muntliga utredningen, träffa sin klient och upprätta en inläga. Inlagan bör enligt skrivelsen

innehålla samtliga yrkanden och grunder, samt personlig information om sökanden. Som exempel på annan information som kan vara av intresse nämns om personen har vistats på andra platser eller i andra länder. Detta kan emellertid innebära att ärendet kan komma att hanteras som ett Dublin-ärende. I detta avseende finner jag anledning att påpeka att en advokat huvudsakligen inte får agera på ett sätt som kan vara till klientens nackdel. Samtidigt som advokaten inte får ljuga får denne inte uppge sådan information som kan medföra att klienten hamnar i ett sämre läge än tidigare.

Det är inte heller acceptabelt att Migrationsverket anger vad som ska anföras i den inlaga som biträdet ska överlämna till verket. Ett annat problem är svårigheterna för biträdet att inom den korta tiden före muntlig utredning lyckas inhämta den utredning som i vissa fall krävs och som i många fall tar längre tid att få tillgång till.

Vidare, kan det utifrån ett klientperspektiv, uppfattas som att advokaten utför Migrationsverkets arbetsuppgifter, ett förhållande som får anses vara ytterst olämpligt och som står i direkt strid med de rättstatliga principerna om oberoende och objektivitet som genomsyrar vårt rättssystem. Det borde rätteligen vara Migrationsverket som ställer dessa frågor och som utreder den enskildes bakgrund och personliga förhållanden.

Syftet med att det offentliga biträdet ska träffa sin klient och upprätta en inlaga före den muntliga utredningen uppges vara att möjliggöra för Migrationsverkets handläggande personal att förbereda och effektivisera de muntliga utredningarna, samt begränsa antalet kompletterande utredningar. Förfarandet riskerar emellertid istället att begränsa prövningen av den enskildes ansökan hos Migrationsverket på ett inte rättssäkert sätt.

Att Migrationsverket kommer att utforma utredningssamtalet utifrån hur det offentliga biträdet har upprättat sin inlaga, och inte utifrån den enskildes berättelse, framstår som direkt olämpligt. Den enskilde får normalt sett berätta sin historia, därefter ställs öppna och/eller mer detaljerade frågor från handläggaren/det offentliga biträdet. Att snäva in den muntliga utredningen utifrån inlagan kan medföra risk för att vissa asylskäl inte uppmärksammas, eller att den enskilde får stå till svars för uppgifter som har angetts i

inlagan, men som det offentliga biträdet kan ha missförstått och som därmed inte ursprungligen härrör från den enskilde. Utrymmet för missförstånd är alltid stort vid anlitan av tolk, något som inte minst har uppmärksammats i media under våren. Om sådana missförstånd eller motsägelser förekommer får det inte läggas den enskilde till last vid en trovärdighetsbedömning. Inte heller får den omständigheten att den enskilde vid den muntliga utredningen mer utförligt berättar om händelser automatiskt ses som en upptrappning av asylberättelsen och vara till nackdel för den enskilde.

En annan förändring i och med det nya arbetssättet är att det offentliga biträdet ska slutföra talan under den muntliga utredningen. Det får anses vara allmänt känt att den asylsökande ofta känner stor stress och är emotionellt påverkad vid den muntliga utredningen. En möjlighet för den enskilde att gå igenom protokollet från utredningen med sitt offentliga biträde i lugn och ro vid ett senare tillfälle, får anses vara till fördel inte bara för den enskilde utan även för utredningen i stort. Möjligheten att få en överblick över vad som redogjorts för, behov av eventuella kompletteringar och förtydliganden, samt att kunna inkomma med ytterligare landinformation får anses vara faktorer som talar för att ett slutförande av talan ska ske i ett senare skede. Det förtjänar även att påpekas att kvaliteten på tolkningen ofta är bristande samt att många handläggare, särskilt i och med den senaste tidens nyrekryteringar, är oerfarna. Detta gör det extra angeläget att det offentliga biträdet ges möjlighet att slutföra sin talan först efter den muntliga utredningen.

Slutligen framgår det inte av Migrationsverkets skrivelse när det är tänkt att det nya arbetssättet ska implementeras. Den information jag har fått är att vissa enheter redan använder sig av detta förfaringssätt, men det framstår som oklart om samtliga enheter redan tillämpar detta arbetssätt.

Jag uppskattar svar beträffande vilka åtgärder Du och Migrationsverket avser att vidta med anledning av de framförda synpunkterna. Avslutningsvis vill jag betona att jag

värdsätter ett samarbete i dessa frågor och därför välkomnar en fortsatt givande och konstruktiv dialog i de frågor som är av gemensamt intresse för oss som aktörer inom migrationsrätten.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink that reads "Anne Ramberg". The signature is written in a cursive, flowing style.

Anne Ramberg